

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Euro & talous 2/2013: Rahoitusjärjestelmän vakaus

Johtokunnan varapuheenjohtaja

Pentti Hakkarainen

23.5.2013

Vakausjulkaisun teemat

- ◆ Kansainvälinen toimintaympäristö
- ◆ Kotimainen toimintaympäristö ja finanssisektori
- ◆ Infrastrukturi
- ◆ Toimet rahoitusjärjestelmän vakauden varmistamiseksi

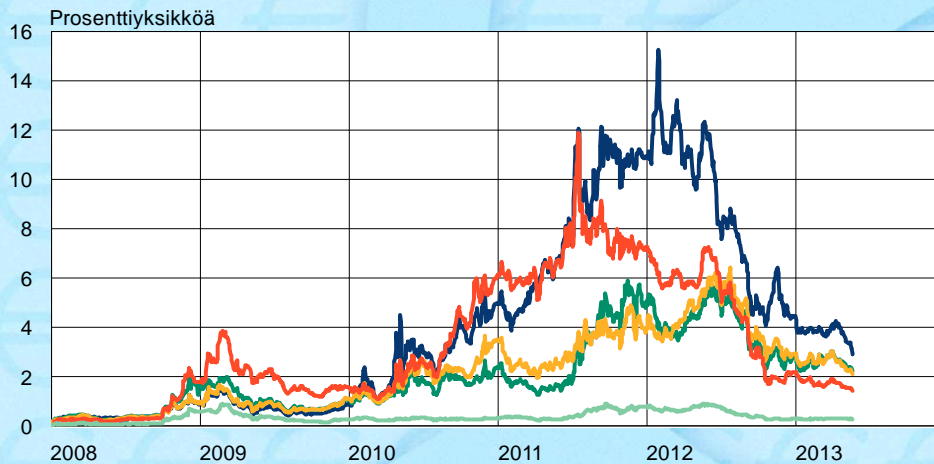
EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Kansainvälinen toimintaympäristö

Kaksijakoinen tilanne: rahoitusmarkkinat elpyneet, reaalitalous heikkenee

Euroopan valtioiden
luottoriskiltä suojautumisen
hinnat laskeneet

— Portugali — Italia — Espanja — Irlanti — Suomi

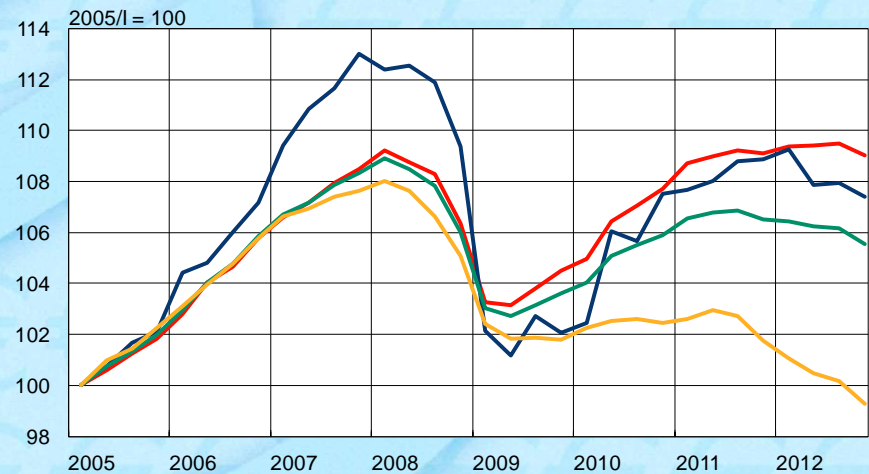

Lähde: Bloomberg.

Bruttokansantuotteen kehitys
heikentynyt myös luotto-
luokituksestaan hyvissä maissa

BKT

— Hyvän luottoluokituksen maat* — Suomi — Euroalue — GIIPS-maat**

* Saksa, Ranska, Alankomaat, Belgia, Itävalta ja Suomi.

** Kreikka (v. 2011–2012 arvio), Italia, Irlanti, Portugali ja Espanja.

Lähteet: Eurostat ja Suomen Pankin laskelmat.

Ulkomailta Suomeen välittyvät uhkakuvat

- ◆ Odotettua heikompi talouskehitys
  - Negatiivinen vaikutus kotimaisiin yrityksiin ja kotitalouksiin
  - Finanssisektorin kannattavuuspaineet ja rahoituksen välityksen häiriöt
  - Uhka kasvavista julkisen talouden ongelmista
- ◆ Euroopan rahoitusjärjestelmän kriisiytyminen
  - Luottamuksen heikkeneminen, velkakriisin puhkeaminen uudelleen
  - Mahdollinen negatiivinen vaikutus myös Suomen valtion ja pankkisektorin varainhankintaan, sillä riippuvuus ulkomaisista rahoituslähteistä suuri
- ◆ Matalan korkotason kielteiset sivuvaikutukset

Pitkään jatkuvan matalan korkotason kielteiset vaikutukset

- ◆ Pienentää pankkien korkokatteita ja vakuutusyhtiöiden sijoitustuottoja, asettaa paineita kannattavuudelle
- ◆ Helpottaa velanhoitorasitusta, lisää lainanhoitajoustopien käyttöä, viivästyttää velkaantumisen purkamista
- ◆ Tuottohakuisuuden kautta vaikuttaa sijoitusten suuntautumiseen, voi vääristää riskien hinnoittelua ja ylikuumentaa hintoja

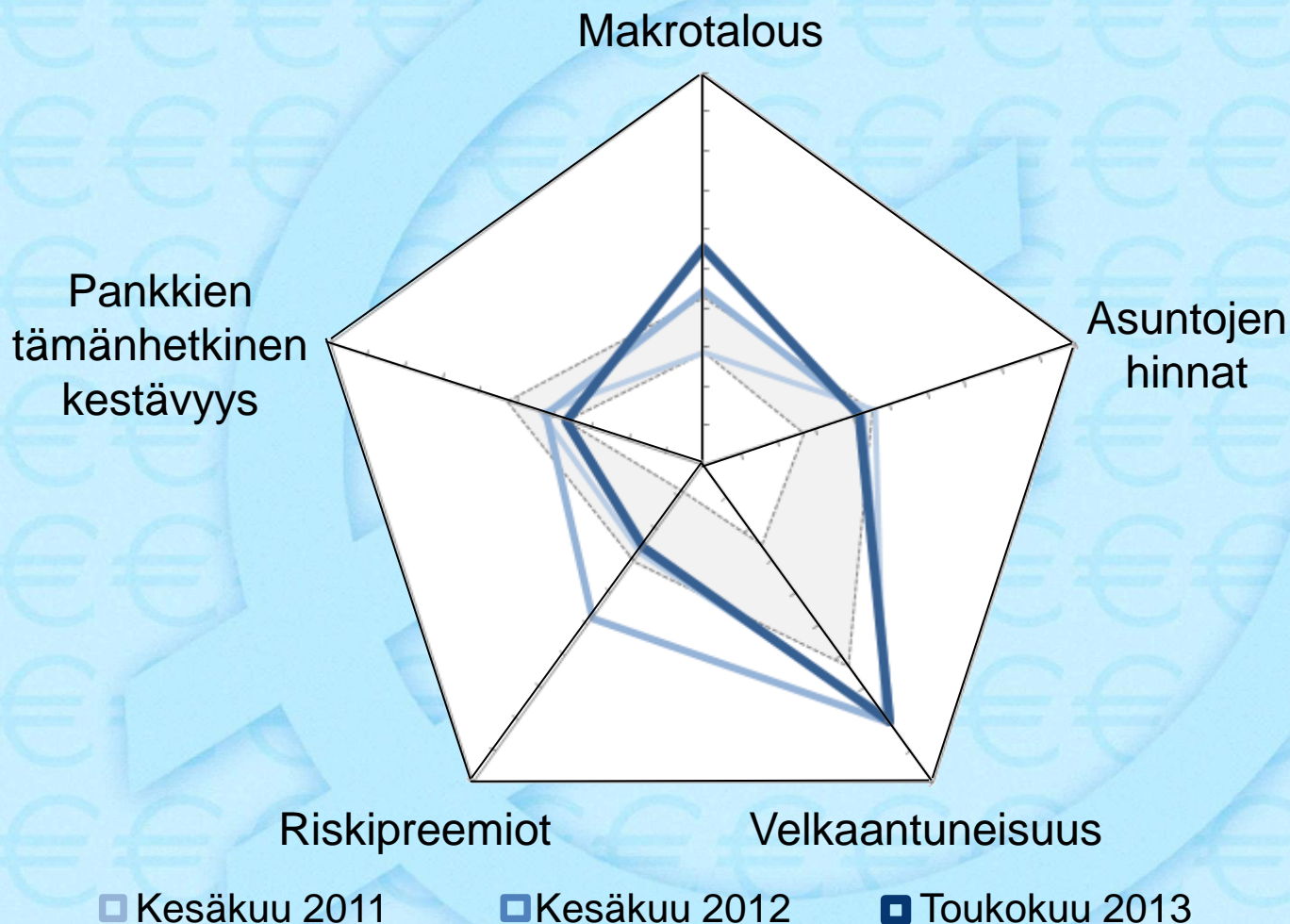

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Kotimainen toimintaympäristö ja finanssisektori

Velkaantuminen ja reaalityalouden kehitys suurimpia riskejä Suomen rahoitusjärjestelmälle

Uloimmat arvot kuvastavat suurempia riskejä.

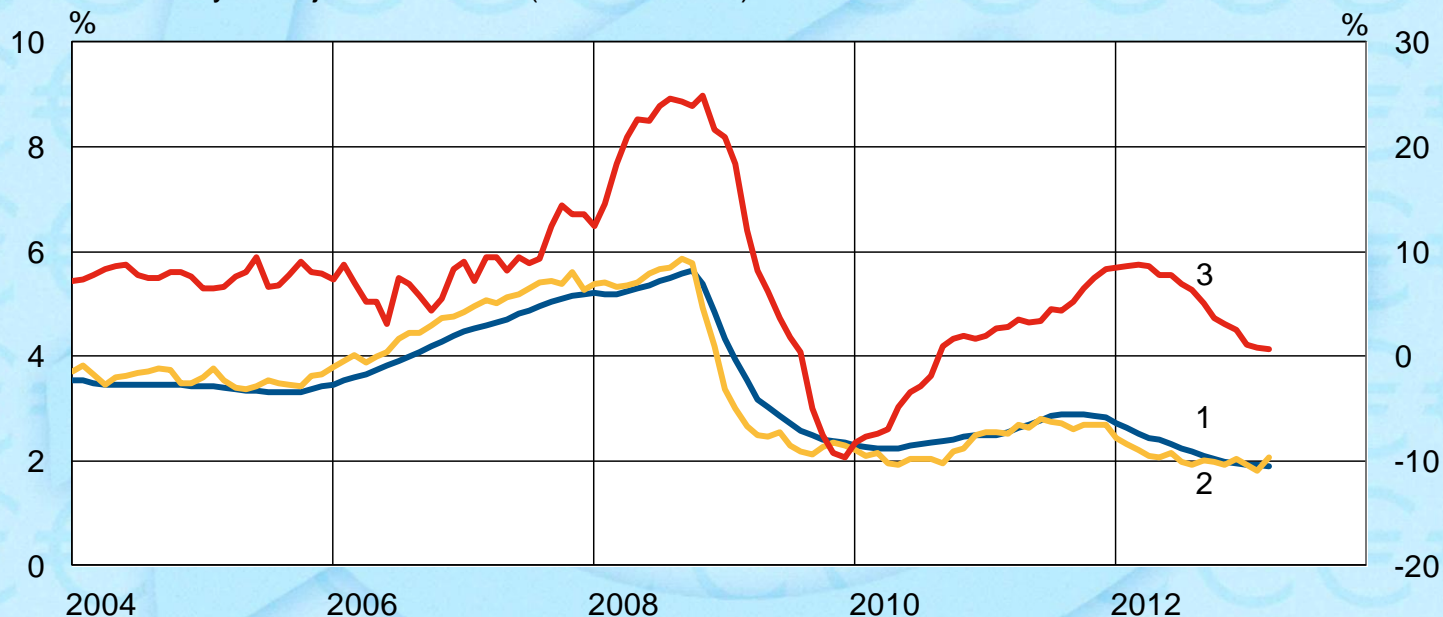
Lähteet: NASDAQ OMX Helsinki, pankit, Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Yritysten lainakannan kasvu hidastunut

Rahalaitosten myöntämien yrityslainojen keskekorkoja ja vuosikasvu Suomessa

- 1 Yrityslainakannan keskekorko* (vasen asteikko)
- 2 Uusien yrityslainasopimusten keskekorko* (vasen asteikko)
- 3 Yrityslainojen vuosikasvu (oikea asteikko)

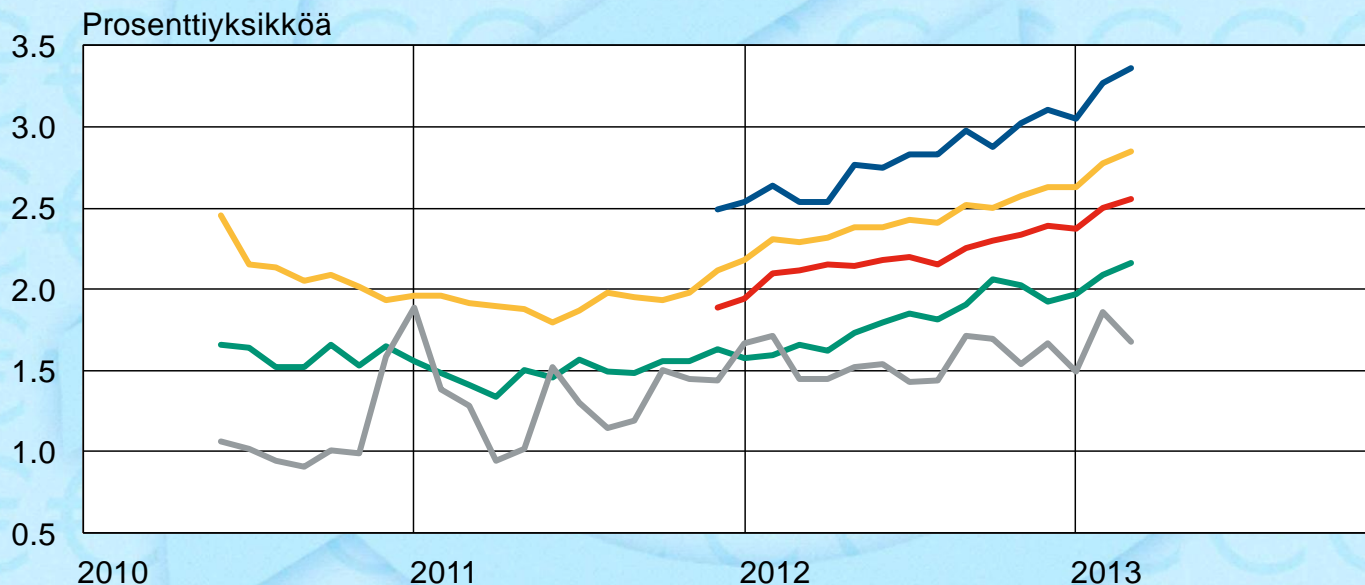

* Sisältää myös asuntoyhteisöt.
Lähde: Suomen Pankki.

Lainamarginaalit kasvaneet eniten pienissä yrityslainoissa

Uusien yrityslainojen laskennalliset keskimarginaalit

- Enintään 50 000 euron uudet nostetut lainat
- Enintään 250 000 euron uudet nostetut lainat
- Yli 50 000 ja enintään 250 000 euron uudet nostetut lainat
- Yli 250 000 euron ja enintään miljoonan euron uudet nostetut lainat
- Yli miljoonan euron uudet nostetut lainat

Ilman tili- ja reposopimuksia.

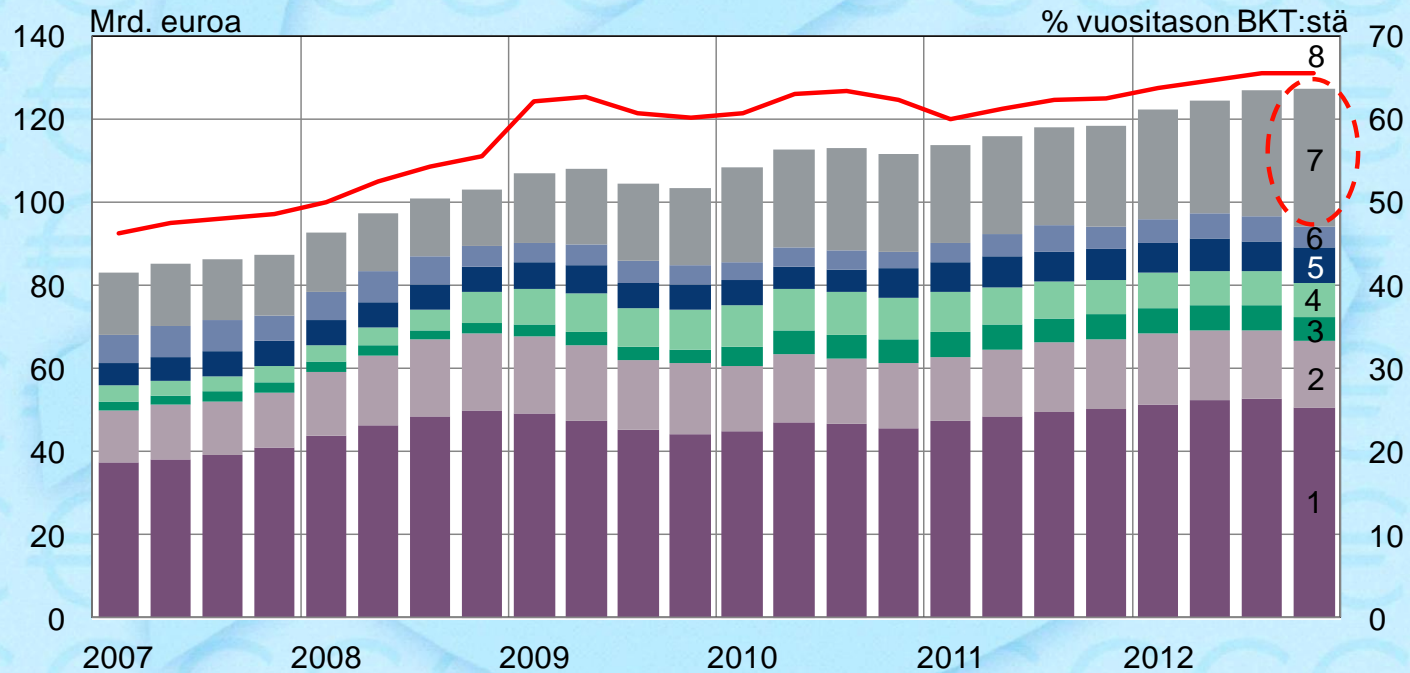
Lähde: Suomen Pankin laskelmat.

Yritysten JVK-rahoitus kasvanut

Suomalaisten yritysten korollisen velan rakenne

- 1 Lainat rahalaitoksilta
- 2 Lainat ulkomailta (pl. suorat sijoitukset)
- 3 Lainat muilta rahoituslaitoksilta
- 4 Lainat työeläkeyhtiöiltä
- 5 Lainat muilta julkisyhteisöiltä
- 6 Lyhytaikaiset velkapaperit
- 7 Pitkäaikaiset velkapaperit
- 8 Velka suhteessa BKT:hen (oikea asteikko)

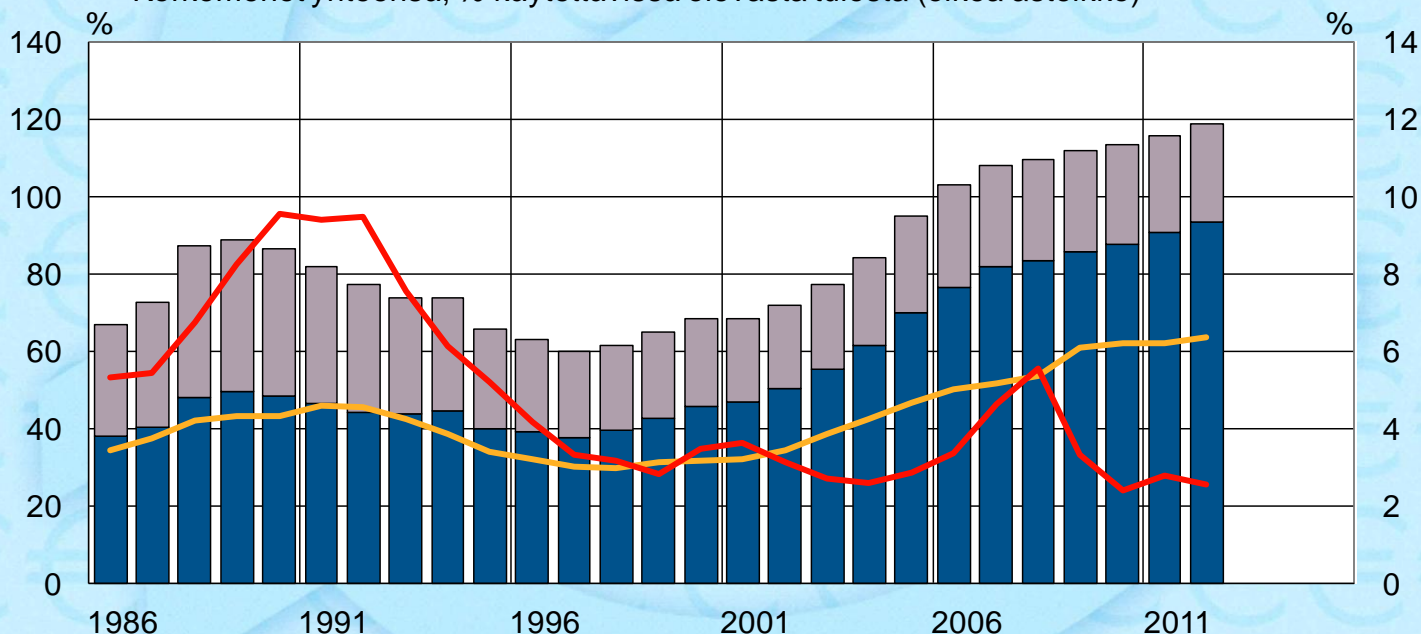

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

Kotitalouksien velkaantuminen jatkunut – valtaosa velasta asunto- tai remontointilainaa

Kotitalouksien velkaantuneisuus ja korkorasitus Suomessa

- Asuntoihin liittyvät lainat*, % käytettävissä olevasta tulosta (vasen asteikko)
- Muut lainat, % käytettävissä olevasta tulosta (vasen asteikko)
- Lainat yhteensä*, % BKT:stä (vasen asteikko)
- Korkomenot yhteensä, % käytettävissä olevasta tulosta (oikea asteikko)

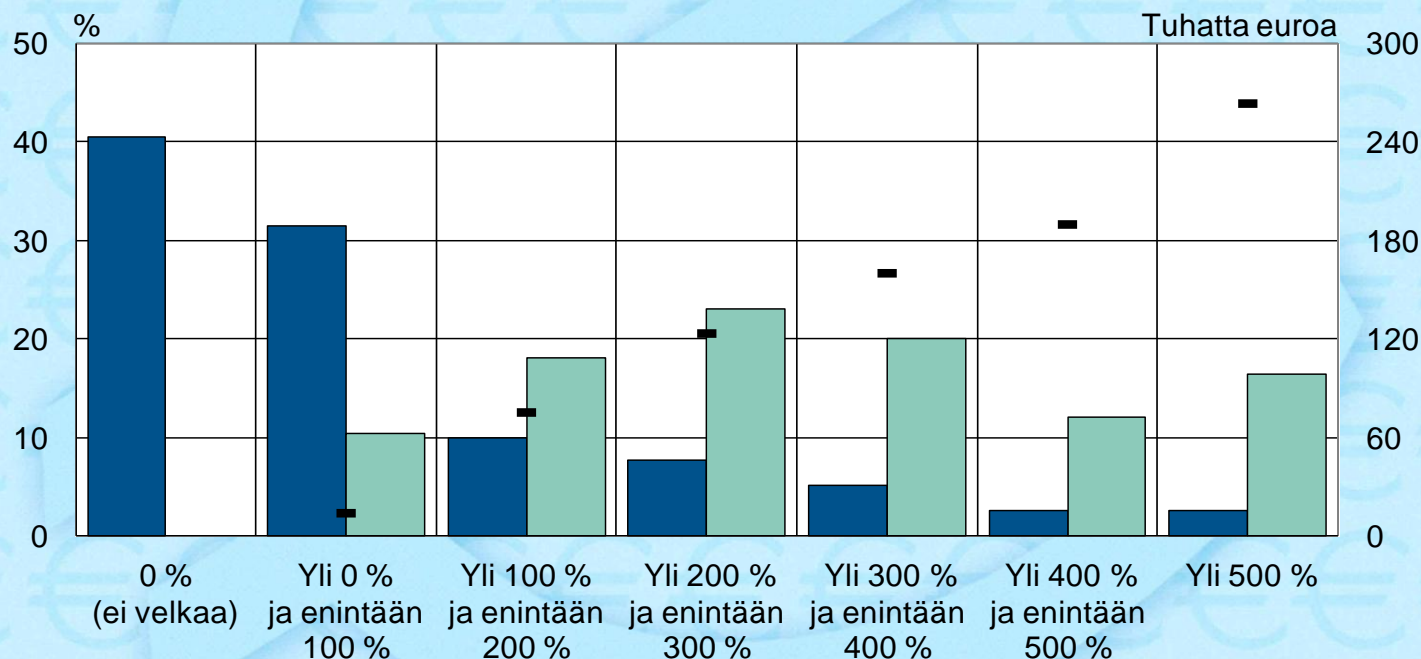
* Asuntolainat ja kotitalouksien arvioitu osuus asunto-osakeyhtiöiden lainoista.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Velkarasitus ja riskit jakautuneet epätasaisesti

Kotitaloudet ja niiden velka velkaantumistasteen* mukaan Suomessa

- Osuus kotitalouksista (vasen asteikko)
- Osuus kotitalouksien velasta (vasen asteikko)
- Velkaa keskimäärin kotitaloutta kohti (oikea asteikko)

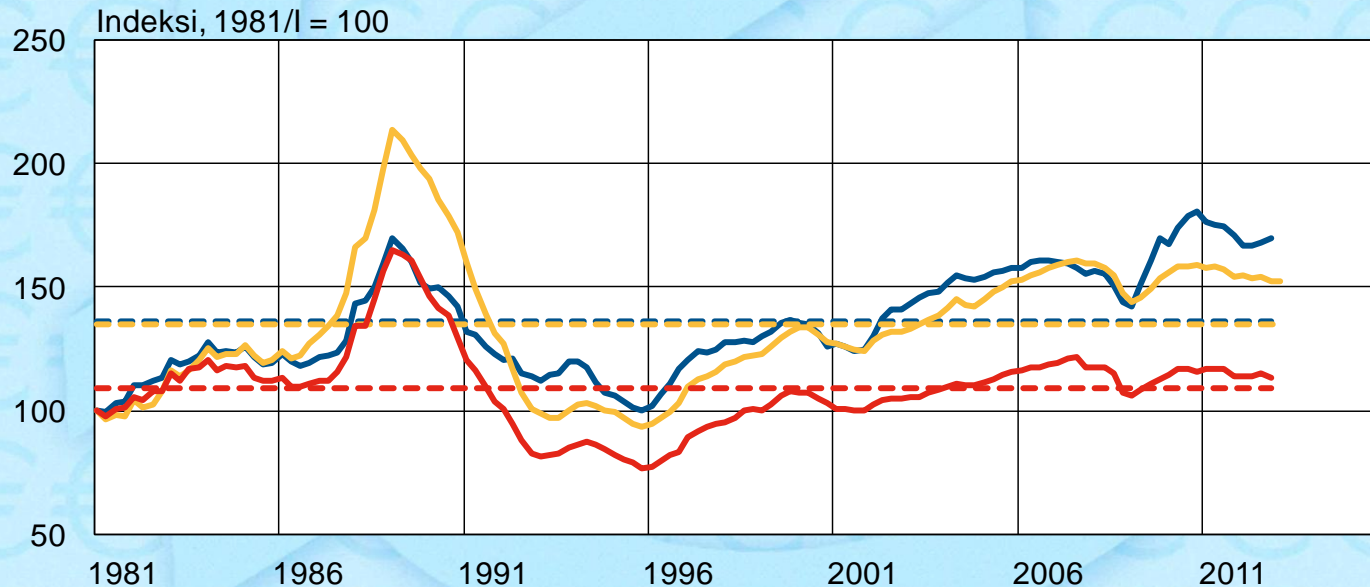

* Vaaka-akselilla kotitalouden velka, % käytettävissä olevasta rahatulosta vuonna 2011.
Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

Asuntojen suhteelliset hinnat yli keskimääräisen pitkällä aikavälillä

Asuntojen suhteelliset hinnat Suomessa

- Suhteessa asuinrakennuskustannuksiin
- - Keskiarvo*
- Suhteessa asuntojen vuokriin
- - Keskiarvo*
- Suhteessa palkansaajien ansiotasoon
- - Keskiarvo*

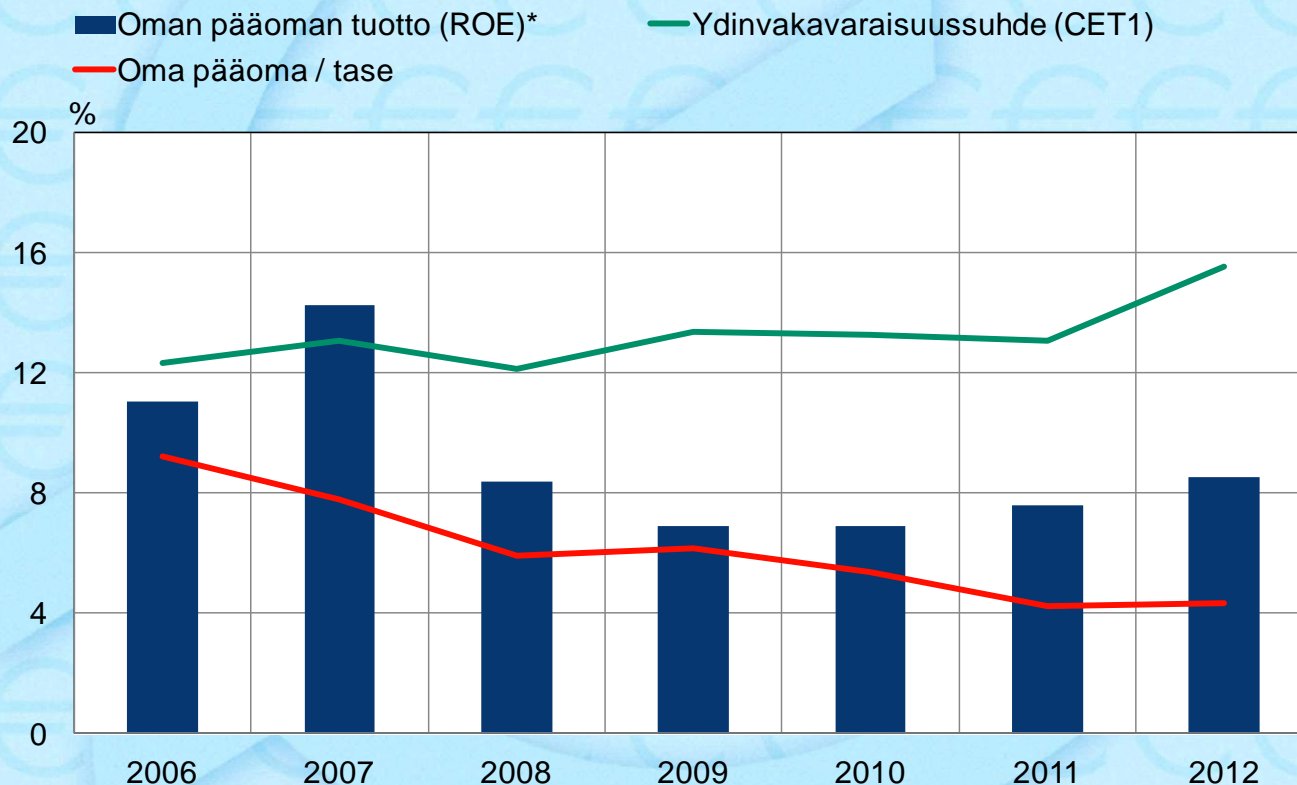

* Suhdeluvun keskiarvo tarkasteluajanjaksolla.

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankin laskelmat.

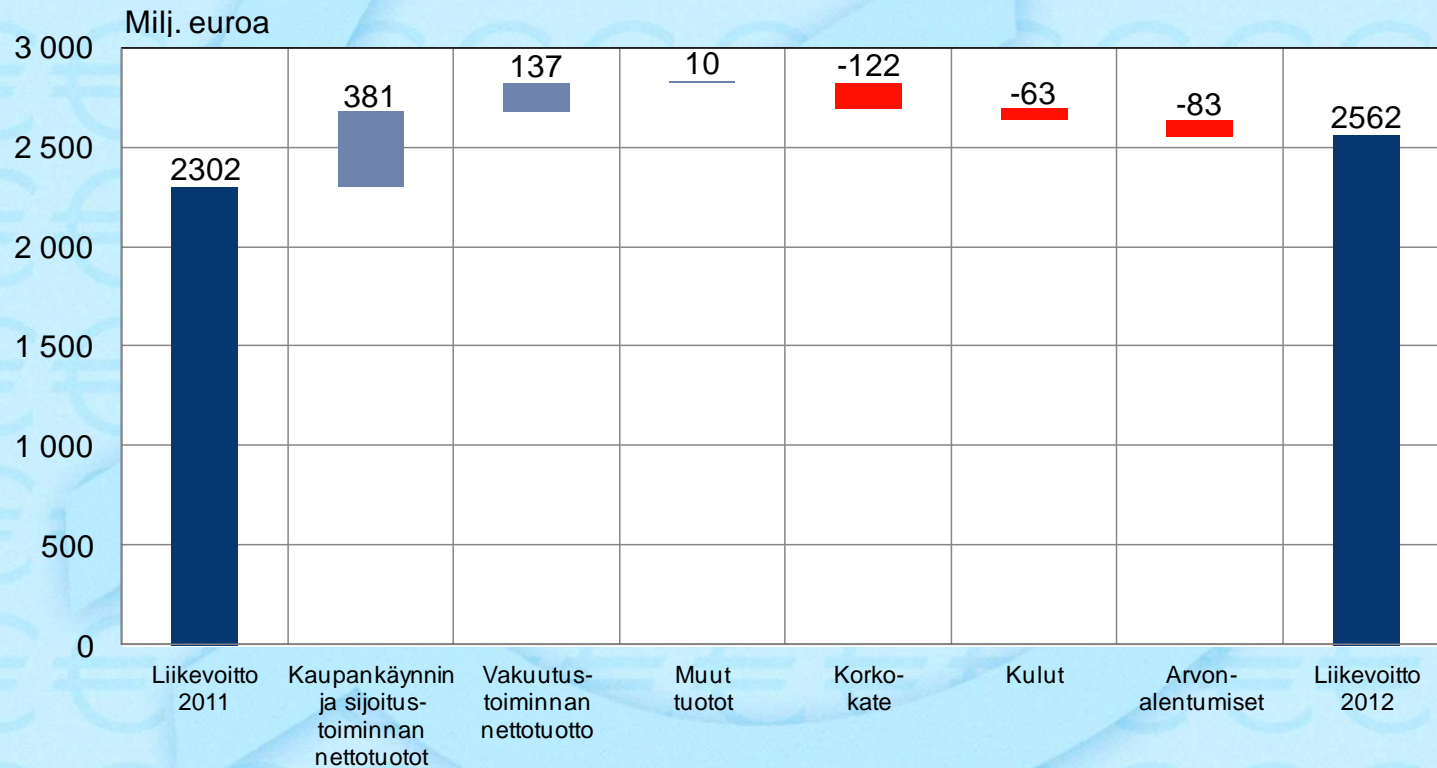
Suomen pankkisektori: vakavaraisuussuhde kohentunut vaikka oma pääoma hieman supistunut

* Vuosien 2006–2007 tuottoihin vaikuttavat eräät pankkisektorin uudelleenjärjestelystä johtuvat kertaluonteiset tuotot.
Lähde: Finanssivalvonta.

Korkotason mataluus heikentää pankkitoiminnan kannattavuutta

Suomen pankkisektorin liikevoiton muodostuminen

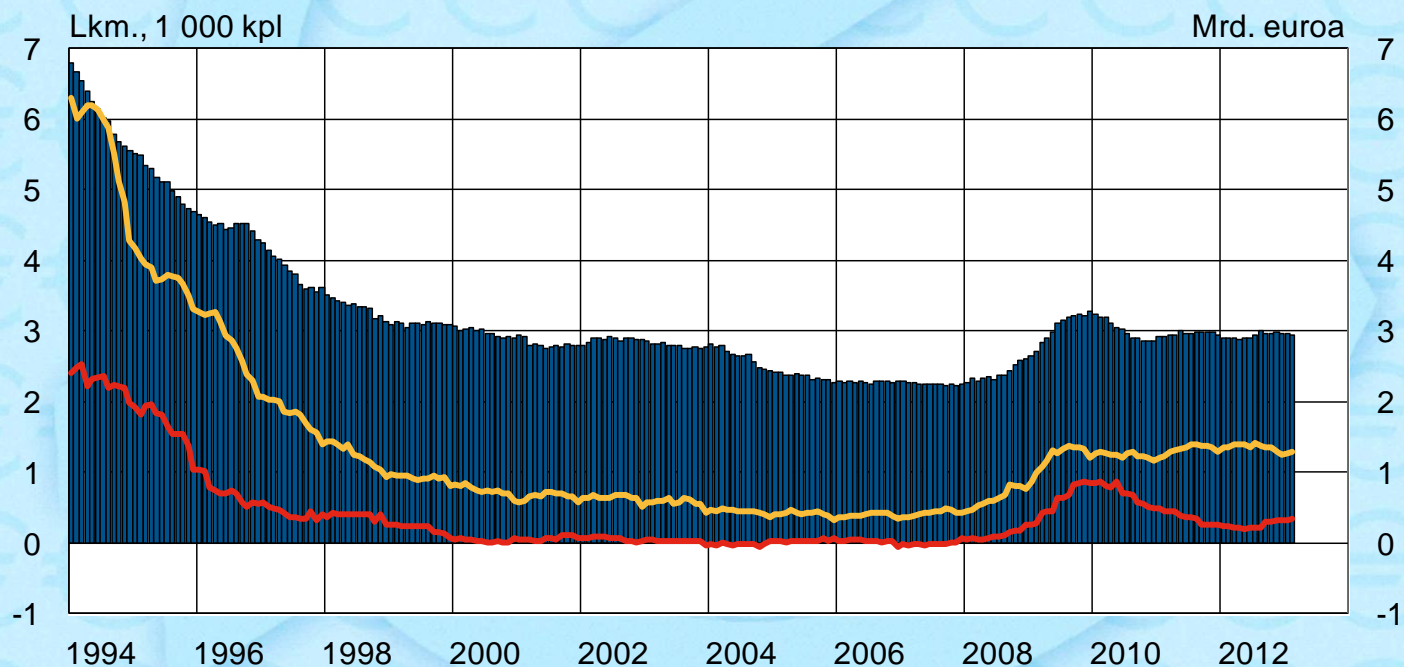
Lähde: Finanssivalvonta.

Heikko talouskehitys lisää luottoriskejä

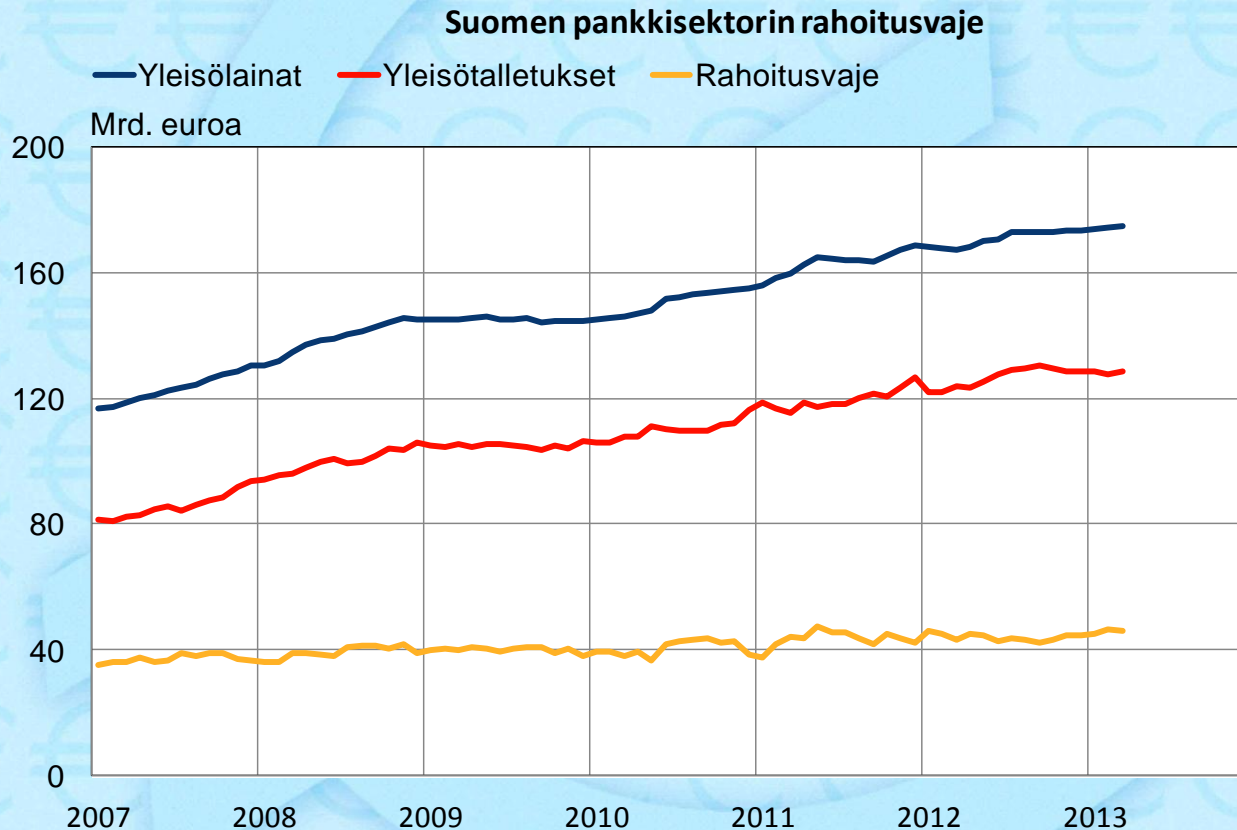
Konkurssit, järjestämättömät saamiset ja luottotappiot Suomessa

- Yritysten vireille pannut konkurssit, 12 kk:n liukuva summa (vasen ast.)
- Pankkien järjestämättömät saamiset (oikea ast.)
- Pankkien nettoarvonalentumistappiot, 12 kk:n liukuva summa (oikea ast.)

Lähteet: Tilastokeskus, Finanssivalvonta ja Suomen Pankin laskelmat.

Riippuvuus kansainvälisestä markkinarahoituksesta suuri

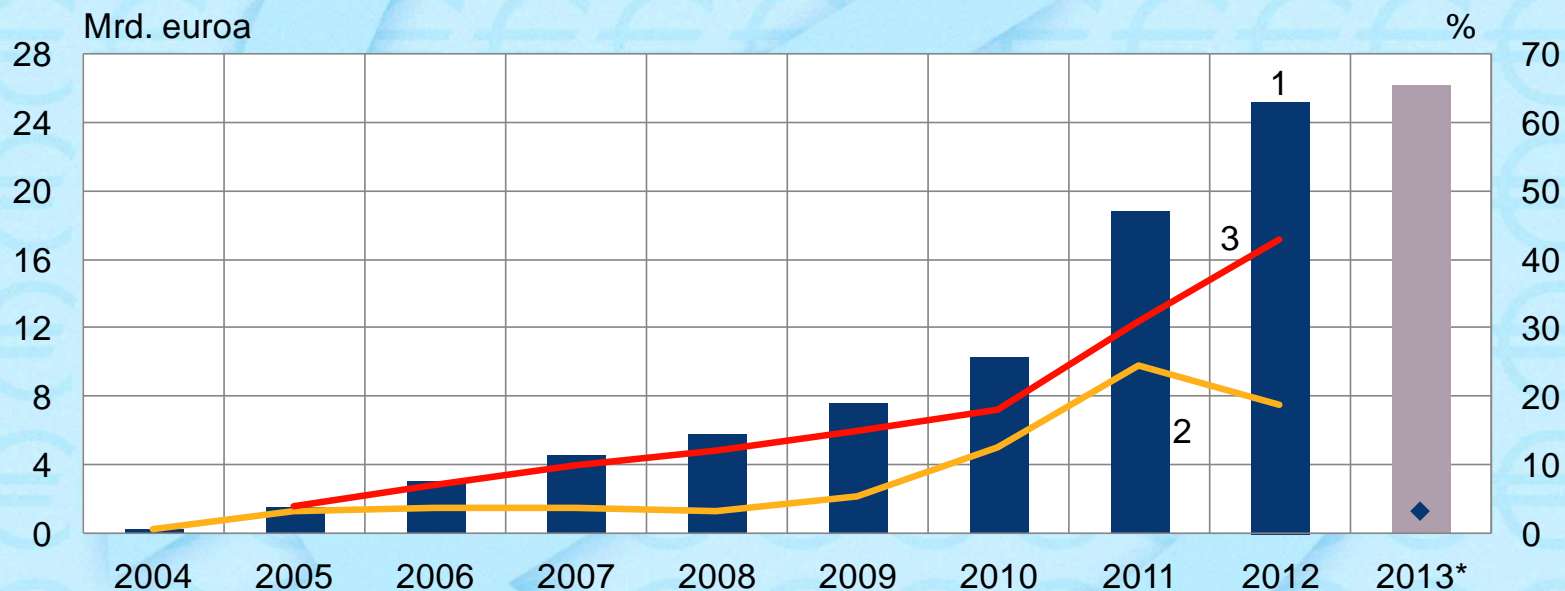
Yleisölainojen ja -talletusten vastapuolia ovat muut kuin rahoituslaitokset.
Lähde: Suomen Pankki.

Pankit lisänneet katettujen JVK-lainojen käyttöä

Suomalaisten pankkikonsernien katetut joukkolainat

- 1 Kanta (vasen asteikko)
- 2 Liikkeeseenlaskut (vasen asteikko)
- 3 Asuntolainojen sitoutuneisuus (oikea asteikko)

* Vuoden 2013 osalta huhtikuun lopun kanta ja tammi-huhtikuun liikkeeseenlaskut.

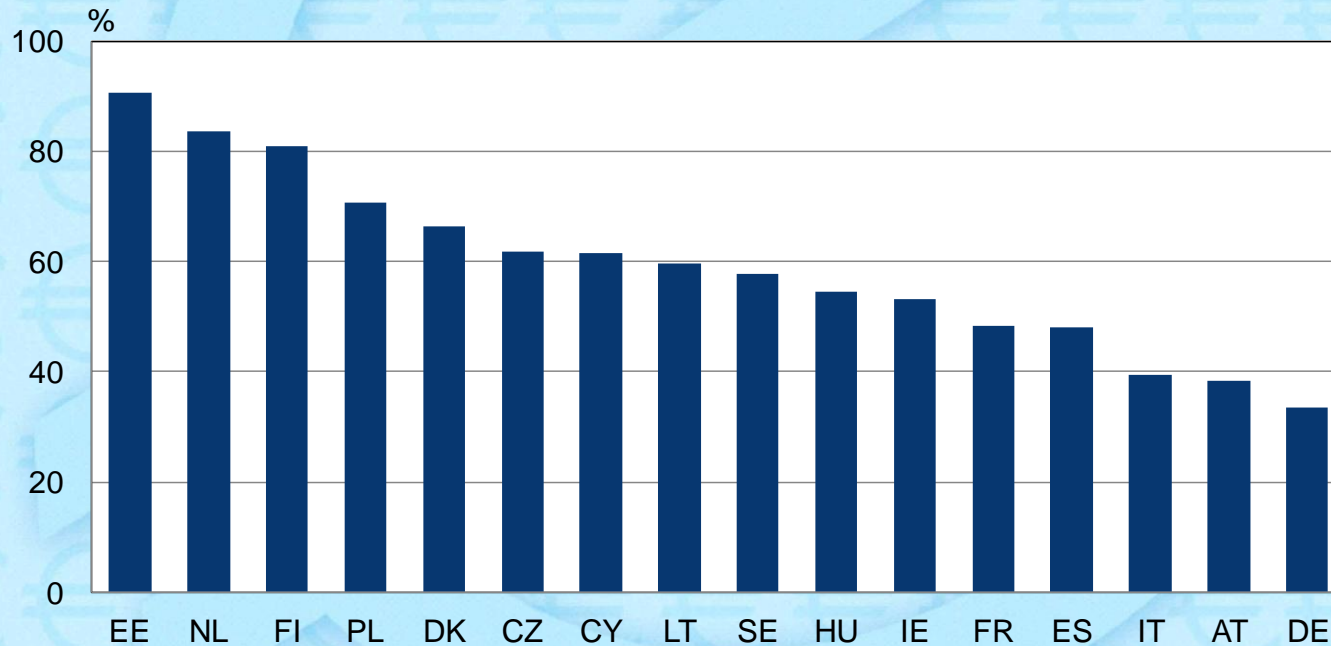
** Katettujen joukkolainojen vakuuksina käytettävien asuntoluottojen osuus koko asuntoluottokannasta. Laskelmassa on oletettu, että 4,4 % asuntolainakannasta ei käy katettujen joukkolainojen vakuuksiksi.

Lähteet: Suomen Pankki, European Covered Bonds Council, Bloomberg ja Finanssivalvonta.

Suomen pankkijärjestelmä on keskittynyt

Pankkisektorin keskittyneisyys eri EU-maissa

■ Viiden suurimman luottolaitoksen osuus kaikkien luottolaitosten yhteenlasketusta taseesta vuonna 2011

EU-maiden luvuissa ovat mukana myös maassa toimivat ulkomaisten pankkien tytäryhtiöt ja sivukonttorit.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Infrastrukturi

Maksu- ja selvitysjärjestelmät murroksessa

- ◆ Kansainvälistyvän infrastruktuurin haasteet
  - Lisääntynyt kilpailu infrastruktuuripalveluissa
  - Mittakaavaetujen hyödyntäminen
  - TARGET2-Securities ja eurooppalainen yhdenmukaistus
- ◆ Muutokset ja toimintojen tehostaminen toimintavarmuuden ja palvelutason kustannuksella?
  - Markkinakonsultaatioiden tärkeys
  - Jatkuvuus- ja varautumisjärjestelyt
  - Erityisryhmien tarpeet: esteetön maksaminen

EUROJÄRJESTELMÄ
EUROSYSTEMET

Toimet rahoitusjärjestelmän vakauden varmistamiseksi

1) Suomessa harkittava lisävaatimuksia systemisesti merkittävälle pankeille

- ◆ Pankkikriisien seuraukset vakavat keskittyneessä pankkijärjestelmässä, kuten Suomessa
- ◆ Muut Pohjoismaat kiristämässä systemisesti merkittävien pankkien sääntelyä
- ◆ Sääntelyn oltava mahdollisimman yhdenmukaista kansainvälisesti ja erityisesti Pohjoismaissa

2) Suomessa varmistettava keinot asuntoluotonantoon liittyvien riskien pienentämiseksi

- ◆ Mikään maa ei ole turvassa asunto- ja kiinteistö kriiseiltä
  - 2000-luku: Espanja, Irlanti, Yhdysvallat, Tanska, Alankomaat...
  - Suomen 1930- ja 1990-luvun talous- ja pankkikriisit
- ◆ Kansainväliset kokemukset: lainakatolla voidaan hillitä asuntoluotonannon liiallista kasvua ja asuntojen hintojen liiallista nousua
- ◆ Finanssivalvonnan nykyinen lainakattosuositus ei selvitysten valossa ole riittävä
  - Sitova lainakatto tarvitaan makrovälineeksi

3) Pankin velkoja ja muita tase-eriä voitava käyttää kriisinratkaisussa

- ◆ Pankkien tehokas elvytys ja kriisinratkaisu edellyttää mahdollisuutta kirjata vaikeuksiin ajautuneen pankin taseessa olevia velkoja alas tai muuntaa osakepääomaksi (bail-in)
- ◆ Pääsääntö on bail-in; bail-out on vain poikkeus ja perustuu erilliseen poliittiseen harkintaan
- ◆ Velkojavastuun tulisi ensisijaisesti kohdistua niihin velkojiin, joilla parhaat edellytykset arvioida ja hinnoitella riskejä (markkinakuri)
- ◆ Kriisinratkaisun toimivuutta parantavat erityiset bail-in- eli sijoittajanvastuu-instrumentit

4) Yritysrahoituksen toimivuus varmistettava

- ◆ Yritysrahoituksen toimivuus elintärkeää talouskasvulle
- ◆ Suomessa EU-maiden vertailussa hyvä yritysrahoituksen tilanne, rahoitusehdot kuitenkin tiukentumassa
- ◆ PK-yritykset riippuvaisia pankkirahoituksesta
- ◆ Edistettävä rahoituslähteiden monipuolisuutta, erityisesti PK-yritysten rahoituksen saatavuudesta huolehdittava
  - Kotimaisten joukkovelkakirjamarkkinoiden käynnistäminen
  - Euroopan tasoiset mahdolliset toimenpiteet